

Universiteit
Leiden
The Netherlands

**Annotatie bij HvJ EU 7 september 2023, C-590/21,
ECLI:EU:C:2023:246 (Charles Taylor)**

Plas, C.G. van der

Citation

Plas, C. G. van der. (2024). Annotatie bij HvJ EU 7 september 2023, C-590/21, ECLI:EU:C:2023:246 (Charles Taylor). *Nederlandse Jurisprudentie*, 2024(6), 1532-1534. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4172334>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4172334>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

NJ 2024/57

HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

7 september 2023, nr. C-590/21

(K. Jürimäe, M. Saffjan, N. Piçarra, N. Jääskinen, M. Gavalec; A-G J. Richard de la Tour)
m.nt. C.G. van der Plas

Art. 34 Verordening (EG) nr. 44/2001 (Verordening Brussel I)

RvdW 2023/1172

S&S 2023/123

ECLI:EU:C:2023:633

ECLI:EU:C:2023:246

Verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens art. 267 VWEU, ingediend door Areios Pagos (hoogste rechterlijke instantie, Griekenland) bij beslissing van 25 juni 2021.

Art. 34 Verordening Brussel I. Erkenning en tenuitvoerlegging; weigeringsgronden; strijdigheid met de openbare orde van de Europese Unie en de nationale openbare orde; begrip 'openbare orde'; wederzijds vertrouwen; 'quasi'-procedeeverboden.

Art. 34 punt 1 Verordening Brussel I moet aldus worden uitgelegd dat een gerecht van een lidstaat de erkenning en tenuitvoerlegging van een beslissing van een gerecht van een andere lidstaat kan weigeren wegens strijdigheid met de openbare orde, wanneer die beslissing in de weg staat aan de voortzetting van een bij een ander gerecht van die eerste lidstaat aanhangige procedure, doordat bij die beslissing aan een van de partijen een voorlopige geldelijke vergoeding wordt toegekend voor de kosten die deze partij maakt wegens de inleiding van die procedure omdat, ten eerste, het voorwerp van die procedure is geregeld bij een schikkingsovereenkomst die volgens de wet is opgesteld en is bekrachtigd door het gerecht van de lidstaat dat die beslissing heeft gegeven, en ten tweede, het gerecht van de eerste lidstaat, waar de betrokken procedure is ingeleid, geen rechtsmacht heeft wegens een exclusief forumkeuzebeding.

Charles Taylor Adjusting Ltd e.a.,
tegen
Starlight Shipping Co. e.a.

Hof van Justitie EU:

Arrest

1 Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van artikel 34, punt 1, en artikel 45, lid 1, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 2001, L 12, blz. 1).

2 Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen enerzijds Charles Taylor Adjusting

Ltd (hierna: 'Charles Taylor') en FD, vertegenwoordigers van de verzekeraars van het schip *Alexandros T.*, en anderzijds Starlight Shipping Co. (hierna: 'Starlight'), de eigenaar van dat schip, en Overseas Marine Enterprises Inc. (hierna: 'OME'), exploitant van dat schip, met betrekking tot de erkenning en tenuitvoerlegging in Griekenland van een beslissing en twee bevelen van de High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) [rechter in tweede aanleg van Engeland en Wales, afdeling van de Queen's Bench (handelsrechter), Verenigd Koninkrijk] (hierna: 'beslissing en bevelen van de High Court').

Toepasselijke bepalingen

Verordening nr. 44/2001

3 Artikel 34, punt 1, van verordening nr. 44/2001, dat *ratione temporis* van toepassing is op het hoofdgeding, bepaalde:

'Een beslissing wordt niet erkend indien:

1. de erkenning kennelijk strijdig is met de openbare orde van de aangezochte lidstaat'.

4 Artikel 45, lid 1, van die verordening luidde: 'De verklaring van uitvoerbaarheid wordt door het gerecht dat oordeelt over een rechtsmiddel, bedoeld in de artikelen 43 of 44, slechts op een van de in de artikelen 34 en 35 genoemde gronden geweigerd of ingetrokken. Het gerecht doet onverwijld uitspraak.'

Terugtrekkingsakkoord

5 Het Akkoord inzake de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (PB 2020, L 29, blz. 7; hierna: 'Terugtrekkingsakkoord') is gesloten op 17 oktober 2019 en in werking getreden op 1 februari 2020.

6 Artikel 67 van dit akkoord, met als opschrift 'Rechterlijke bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen en daarmee verband houdende samenwerking tussen centrale autoriteiten', bepaalt in lid 2, onder a):

'In het Verenigd Koninkrijk, alsook in de lidstaten in situaties waarbij het Verenigd Koninkrijk is betrokken, zijn ten aanzien van de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen, authenticatie akten, en gerechtelijke schikkingen en overeenkomsten de volgende handelingen of bepalingen als volgt van toepassing:

a) verordening (EU) nr. 1215/2012 [van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 2012, L 351, blz. 1)] is van toepassing op de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen die zijn gegeven inzake gerechtelijke procedures die voor het eind van de overgangperiode zijn ingesteld [...].'

7 Artikel 126 van dit akkoord voorziet in een overgangperiode vanaf de datum van inwerking-

trekking tot en met 31 december 2020, waarin het recht van de Unie overeenkomstig artikel 127, lid 1, eerste alinea, van het akkoord van toepassing is op en in het Verenigd Koninkrijk, tenzij in het Terugtrekkingsakkoord anders is bepaald.

Hoofdgeding en prejudiciële vragen

8 Op 3 mei 2006 is het schip *Alexandros T.* met zijn lading vergaan ter hoogte van de baai van Port Elizabeth (Zuid-Afrika). Starlight en OME, ondernemingen die respectievelijk eigenaar en exploitant van dat schip zijn, hebben van de verzekeraars ervan de uitkering gevorderd van een vergoeding uit hoofde van de contractuele aansprakelijkheid van de verzekeraars voor het verzekerde schadegeval.

9 Als gevolg van de weigering van deze verzekeraars om die vergoeding uit te keren, heeft Starlight datzelfde jaar een rechtsvordering tegen hen ingesteld in het Verenigd Koninkrijk en ten aanzien van een van deze verzekeraars om arbitrage verzocht. Terwijl de procedures met betrekking tot van deze vordering en arbitrage liepen, hebben Starlight, OME en de verzekeraars van het schip schikkingsovereenkomsten gesloten waarbij de procedures tussen de partijen werden beëindigd (hierna: 'schikkingsovereenkomsten'). De verzekeraars hebben aldus binnen een overeengekomen termijn de in de verzekeringsovereenkomsten met betrekking tot het verzekerde schadegeval vastgestelde vergoeding uitgekeerd ter volledige afwikkeling van het verlies van dit schip.

10 De schikkingsovereenkomsten zijn op 14 december 2007 en 7 januari 2008 in het Verenigd Koninkrijk bekrachtigd door de rechter bij wie die rechtsvordering aanhangig was. Laatstgenoemde heeft de schorsing gelast van alle verdere procedures in de betrokken zaak die uit dezelfde rechtsvordering voortvloeien.

11 Na sluiting van die overeenkomsten hebben Starlight en OME, alsook de andere eigenaren van het schip *Alexandros T.* en natuurlijke personen die hen juridisch vertegenwoordigen bij de Polymeles Protodikeio Peiraios (rechter in eerste aanleg Piraeus, Griekenland) verschillende nieuwe rechtsvorderingen ingesteld, onder meer op 21 april 2011 en 13 januari 2012, die met name waren gericht tegen Charles Taylor, een juridisch en technisch adviesbureau dat de verzekeraars van dat schip had verdedigd met betrekking tot de vorderingen van Starlight bij de in het vorige punt genoemde rechter, en tegen FD, de zaakvoerder van dit bureau.

12 Met deze nieuwe rechtsvorderingen eisten Starlight en OME vergoeding van zowel de materiële als de immateriële schade die zij beweerdelijk hadden geleden als gevolg van valse en lasterlijke aantijgingen jegens hen die afkomstig waren van de verzekeraars van het schip en hun vertegenwoordigers. Starlight en OME voerden aan dat, terwijl de eerste procedure tot betaling van de door deze verzekeraars verschuldigde vergoeding nog liep en de verzekeraars bleven weigeren om die vergoeding te

betalen, de aangestelden en vertegenwoordigers van deze verzekeraars zowel ten overstaan van de Ethniki Trapeza tis Ellados (nationale bank van Griekenland), hypothecaire schuldeiser van een van de eigenaren van dat schip, alsook op de verzekeringsmarkt met name het valse gerucht hadden verspreid dat het vergaan van het schip *Alexandros T.* te wijten was aan ernstige gebreken aan dit schip waarvan de eigenaren op de hoogte waren.

13 Terwijl de procedures betreffende die nieuwe rechtsvorderingen aanhangig waren, hebben de verzekeraars van het schip en hun vertegenwoordigers, waaronder met name Charles Taylor en FD, verweerders in die procedures, tegen Starlight en OME rechtsvorderingen ingesteld bij de Engelse gerechten tot vaststelling dat bovengenoemde nieuwe rechtsvorderingen, die in Griekenland waren ingesteld, de schikkingsovereenkomsten schonden, en tot toewijzing van hun 'verzoeken om declaratoire herstelmaatregelen en schadevergoeding'.

14 Nadat alle rechtsmiddelen waren uitgeput, hebben deze rechtsvorderingen tegen Starlight en OME in het Verenigd Koninkrijk op 26 september 2014 geleid tot de beslissing en de bevelen van de High Court. Bij deze beslissing en bevelen, die waren gebaseerd op de inhoud van de schikkingsovereenkomsten en op het forumkeuzebeding waarbij dat gerecht werd aangewezen, is verzoekers in het hoofdgeding een vergoeding toegekend voor de in Griekenland ingestelde procedure en voor de in Engeland gemaakte kosten.

15 De Monomeles Protodikeio Peiraios, Naftiko Tmima (alleensprekende rechter voor maritieme zaken in eerste aanleg Piraeus, Griekenland) heeft het door Charles Taylor en FD op 7 januari 2015 ingediende verzoek om erkenning en gedeeltelijke uitvoerbaarverklaring van deze beslissing en bevelen van de High Court in Griekenland overeenkomstig verordening nr. 44/2001 ingewilligd.

16 Op 11 september 2015 hebben Starlight en OME tegen die beslissing van de Monomeles Protodikeio Peiraios, Naftiko Tmima beroep ingesteld bij de Monomeles Efeteio Peiraios Naftiko Tmima (alleensprekende rechter voor maritieme zaken in tweede aanleg Piraeus, Griekenland).

17 Bij arrest van 1 juli 2019 heeft die rechter in tweede aanleg hun beroep toegewezen op grond dat de beslissingen waarvan de erkenning en tenuitvoerlegging werd gevraagd, "quasi"-procedeeverboden bevatten die eraan in de weg staan dat de betrokkenen zich tot de rechter in Griekenland kunnen wenden, hetgeen indruist tegen artikel 6, lid 1, van het op 4 november 1950 te Rome ondertekende Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) en tegen artikel 8, lid 1, en artikel 20 van de Syntagma (Griekse grondwet), die de kern vormen van het begrip 'openbare orde' in Griekenland.

18 Charles Taylor en FD hebben tegen dat arrest cassatieberoep ingesteld bij de Areios Pagos (hoogste rechterlijke instantie, Griekenland), de verwijzende rechter. Zij voeren aan dat de beslissing en

de bevelen van de High Court niet kennelijk strijdig zijn met de nationale openbare orde en de openbare orde van de Europese Unie en geen fundamentele beginselen daarvan schenden. Zij betogen dat de voorlopige toewijzing van een vergoeding aan hen vanwege de in Griekenland ingestelde nieuwe rechtsvorderingen terwijl rechtsvorderingen voor de Engelse rechter nog niet aanhangig waren, geen beletsel vormde voor de betrokkenen om de procedure voor de Griekse rechter voort te zetten, noch voor die rechter om hun een voorziening in rechte te verzekeren. Bijgevolg is ten onrechte geoordeeld dat deze beslissing en bevelen van de High Court 'procedeerverboden' waren.

19 Daarop heeft de Areios Pagos de behandeling van de zaak geschorst en het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1) Moet de uitdrukking 'kennelijke strijd met de openbare orde van de Unie' en, in het verlengde daarvan, [de uitdrukking] 'kennelijke strijd met de nationale openbare orde', die volgens artikel 34, punt 1, en artikel 45, lid 1, van verordening nr. 44/2001 een grond is voor niet-erkenning en niet-uitvoerbaarverklaring, aldus worden opgevat dat deze uitdrukking niet slechts ziet op uitdrukkelijke procedeeverboden, die de instelling en voortzetting van gerechtelijke procedures voor een rechterlijke instantie van een andere lidstaat verbieden, maar ook op beslissingen en bevelen van rechterlijke instanties van de lidstaten die voor de rechtzoekende moeilijkheden en belemmeringen opwerpen om bij een gerecht in een andere lidstaat een voorziening in rechte te verkrijgen of een daar reeds aanhangige procedure voort te zetten, en is deze vorm van inmenging in de bevoegdheid van een rechterlijke instantie in een andere lidstaat ten aanzien van een specifieke procedure die daar reeds is ingeleid en in behandeling is, verenigbaar met de openbare orde van de Unie? Is het met name in strijd met de openbare orde van de Unie als bedoeld in artikel 34, punt 1, en artikel 45, lid 1, van verordening nr. 44/2001 om een beslissing of een bevel van een gerecht van een lidstaat te erkennen en/of uitvoerbaar te verklaren wanneer daarbij voorlopig en bij wijze van voorschot aan de partij die om erkenning en uitvoerbaarverklaring verzoekt een geldelijke vergoeding wordt toegekend voor de kosten die hij heeft gemaakt wegens het instellen van een vordering of voortzetten van een procedure voor het gerecht van een andere lidstaat, met de motivering dat:

a) de zaak na onderzoek van die vordering is geregeld bij een schikking die volgens de wet is opgesteld en is bekrachtigd door het gerecht van een lidstaat dat die beslissing en/of dat bevel geeft en

b) het gerecht van de andere lidstaat, waar de in die beslissing of dat bevel veroordeelde partij een nieuwe vordering heeft ingeleid, geen

rechtsmacht heeft op grond van een exclusief forumkeuzebeding?

2) Indien de eerste vraag ontkennend wordt beantwoord: vormt artikel 34, punt 1, van verordening nr. 44/2001, zoals afgebakend door het Hof, een grond voor niet-erkenning en niet-uitvoerbaarverklaring in Griekenland van een beslissing en bevelen met de hierboven (eerste vraag) beschreven inhoud, gegeven door rechterlijke instanties in een andere lidstaat (Verenigd Koninkrijk), terwijl deze kennelijk rechtstreeks indruisen tegen de nationale openbare orde volgens de hierboven uiteengezette fundamentele maatschappelijke en rechtsopvattingen die in het land leven, alsmede tegen de fundamentele regels van het Griekse recht die de kern vormen van het recht op een voorziening in rechte (artikelen 8 en 20 van de Griekse grondwet, artikel 33 van de Astikos Kodikas [(burgerlijk wetboek)] en het beginsel van waarborging van dit recht waarvan het gehele Griekse procesrecht doortrokken is en dat nader wordt gespecificeerd in artikel 176, artikel 173, leden 1 tot en met 3, en de artikelen 185, 205 en 191 van de Kodikas Politikis Dikonomias [(wetboek van burgerlijke rechtsvordering) [...] en van artikel 6, lid 1, [EVRM], zodat in dit geval het Unierechtelijke beginsel van het vrije verkeer van rechterlijke beslissingen hiervoor moet wijken, en strookt de niet-erkenning op die grond met de assimilatie en bevordering van de Europese gedachte?'

Beantwoording van de prejudiciële vragen

Opmerkingen vooraf

20 Om te beginnen moet wat betreft de toepasbaarheid *ratione loci* van verordening nr. 44/2001 erop worden gewezen dat verordening nr. 1215/2012 overeenkomstig artikel 67, lid 2, onder a), junctis de artikelen 126 en 127 van het Terugtrekkingsakkoord in het Verenigd Koninkrijk alsook in de lidstaten in situaties waarbij het Verenigd Koninkrijk is betrokken, ondanks de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie van toepassing blijft op de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen die zijn gegeven in gerechtelijke procedures die vóór het eind van de overgangsperiode op 31 december 2020 zijn ingesteld.

21 Hieruit vloeit voort dat de bepalingen inzake de erkenning en tenuitvoerlegging in verordening nr. 44/2001, die bij de vaststelling van het Terugtrekkingsakkoord al was ingetrokken bij en vervangen door verordening nr. 1215/2012, onder dezelfde voorwaarden ook van toepassing blijven.

22 Aangezien de beslissing en de bevelen van de High Court op 26 september 2014 zijn gewezen, is verordening nr. 44/2001 in casu *ratione loci* van toepassing op het hoofdeding.

Eerste vraag

23 Met zijn eerste prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of arti-

kel 34, punt 1, van verordening nr. 44/2001, gelezen in samenhang met artikel 45, lid 1, ervan, aldus moet worden uitgelegd dat een gerecht van een lidstaat de erkenning en tenuitvoerlegging van een beslissing van een gerecht van een andere lidstaat kan weigeren wegens strijdigheid met de openbare orde, wanneer die beslissing in de weg staat aan de voortzetting van een bij een ander gerecht van die eerste lidstaat aanhangige procedure, doordat bij die beslissing aan een van de partijen een voorlopige geldelijke vergoeding wordt toegekend voor de kosten die deze partij maakt wegens de inleiding van die procedure omdat, ten eerste, het voorwerp van die procedure is geregeld bij een schikkingsovereenkomst die volgens de wet is opgesteld en is bekrachtigd door het gerecht van de lidstaat dat die beslissing heeft gegeven, en ten tweede, het gerecht van de eerste lidstaat, waar de betrokken procedure is ingeleid, geen rechtsmacht heeft wegens een exclusief forumkeuzebeding.

24 Verordening nr. 44/2001 is gegrond op het vertrouwen van de lidstaten in elkaars rechtssystemen en rechterlijke instanties (arrest van 9 december 2003, *Gasser*, C-116/02, EU:C:2003:657, punt 72 (NJ 2007/151, m.nt. P. Vlas; *red.*)). Buiten enkele beperkte uitzonderingen, waaronder de in artikel 34, punt 1, van verordening nr. 44/2001 bedoelde strijdigheid met de openbare orde van de aangezochte lidstaat, staat deze verordening dus niet toe dat de bevoegdheid van een gerecht van een lidstaat door een gerecht van een andere lidstaat wordt getoetst (zie in die zin arresten van 27 april 2004, *Turner*, C-159/02, EU:C:2004:228, punt 26 (NJ 2007/152, m.nt. P. Vlas; *red.*), en 10 februari 2009, *Allianz en Generali Assicurazioni Generali*, C-185/07, EU:C:2009:69, punt 29 (NJ 2013/37; *red.*)).

25 Wanneer een gerecht een partij op straffe van sanctiemaatregelen verbiedt om bij een buitenlands gerecht een vordering in te stellen of voort te zetten in het kader van een 'procedeerverbod', wordt afbreuk gedaan aan de bevoegdheid van laatstgenoemd gerecht om het geschil te beslechten. Wanneer een verzoekende partij bij een bevelschrift een verbod wordt opgelegd om een dergelijke vordering in te stellen, vormt dit een inmenging in de rechtsmacht van het buitenlandse gerecht, hetgeen op zich onverenigbaar is met die verordening (zie in die zin arresten van 27 april 2004, *Turner*, C-159/02, EU:C:2004:228, punt 27 (NJ 2007/152, m.nt. P. Vlas; *red.*); 10 februari 2009, *Allianz en Generali Assicurazioni Generali*, C-185/07, EU:C:2009:69, punt 34 (NJ 2013/37; *red.*), en 13 mei 2015, *Gazprom*, C-536/13, EU:C:2015:316, punt 32).

26 In casu blijkt in wezen uit de verwijzingsbeslissing, zoals in punt 14 van het onderhavige arrest is vermeld, dat de beslissing en de bevelen van de High Court, waarvan de exclusieve bevoegdheid voortvloeide uit de keuze van de partijen in de schikkingsovereenkomsten, niet rechtstreeks tot de Griekse gerechten zijn gericht en de bij de verwijzende rechter aanhangige procedure evenmin formeel verbieden. Deze beslissing en bevelen be-

vatten niettemin overwegingen die betrekking hebben op, ten eerste, de schending van deze schikkingsovereenkomsten door Starlight en OME en de natuurlijke personen die hen vertegenwoordigen, ten tweede, de sancties die hun kunnen worden opgelegd indien zij deze beslissing en bevelen niet naleven, en ten derde, de bevoegdheid van de Griekse gerechten wat deze schikkingsovereenkomsten betreft. Bovendien bevatten deze uitspraken ook overwegingen betreffende de geldelijke sancties die kunnen worden opgelegd aan Starlight en OME en de natuurlijke personen die hen vertegenwoordigen, en met name een beslissing over schadevergoeding bij wijze van voorschot waarvan het bedrag niet definitief is en afhangt van de voortzetting van de procedure voor deze gerechten.

27 Zoals de advocaat-generaal in punt 38 van zijn conclusie heeft vastgesteld, volgt uit het voorgaande dat de beslissing en de bevelen van de High Court kunnen worden gekwalificeerd als "quasi"-procedeerverboden'. Deze beslissing en deze bevelen strekken er weliswaar niet toe een partij te verbieden bij een buitenlands gerecht een vordering in te stellen of voort te zetten, maar zij kunnen met name worden geacht op zijn minst tot gevolg te hebben dat Starlight en OME en hun vertegenwoordigers ervan worden weerhouden zich tot de Griekse gerechten te wenden of bij hen een vordering met hetzelfde voorwerp te handhaven als die welke bij de gerechten van het Verenigd Koninkrijk zijn ingesteld, hetgeen de verwijzende rechter hoe dan ook dient na te gaan.

28 Een verbod dat dergelijke gevolgen heeft, is — gelet op de in de punten 24 en 25 van het onderhavige arrest in herinnering gebrachte beginselen — onverenigbaar met verordening nr. 44/2001.

29 De rechter van de aangezochte staat mag evenwel niet weigeren een beslissing uit een andere lidstaat te erkennen op de enkele grond dat zijns inziens het nationale recht of het Unierecht in die beslissing onjuist is toegepast, aangezien anders het doel van verordening nr. 44/2001 zou worden doorkruist (arresten van 28 april 2009, *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, punt 60 (NJ 2010/38; *red.*), en 16 januari 2019, *Liberato*, C-386/17, EU:C:2019:24, punt 54 (NJ 2019/79; *red.*)).

30 Hieruit volgt dat dient te worden onderzocht of een gerecht van een lidstaat in het kader van het onderzoek van een rechtsmiddel tegen een verklaring van uitvoerbaarheid van een beslissing van een gerecht van een andere lidstaat, deze verklaring kan intrekken omdat die beslissing gelijkgesteld kan worden met een "quasi"-procedeerverbod', dat in beginsel onverenigbaar is met verordening nr. 44/2001.

31 In dit verband zij er ten eerste aan herinnerd dat artikel 45, lid 1, van deze verordening de mogelijkheid om een verklaring van uitvoerbaarheid te weigeren of in te trekken, beperkt tot de in de artikelen 34 en 35 van die verordening genoemde gronden. Ten tweede bepaalt artikel 34, punt 1, van die verordening in wezen dat een beslissing niet

wordt erkend indien de erkenning ervan kennelijk strijdig is met de openbare orde van de aangezochte lidstaat.

32 Het Hof heeft met betrekking tot het in deze bepaling gebruikte begrip ‘openbare orde’ geoordeeld dat artikel 34 van verordening nr. 44/2001 strikt moet worden uitgelegd, omdat deze bepaling de verwezenlijking van een van de fundamentele doelstellingen van deze verordening belemmert. De in artikel 34, punt 1, van die verordening neergelegde openbare-ordeclausule mag slechts in uitzonderlijke gevallen worden gehanteerd (arresten van 28 maart 2000, *Krombach*, C-7/98, EU:C:2000:164, punt 21 (NJ 2003/626, m.nt. P. Vlas; *red.*), en 25 mei 2016, *Meroni*, C-559/14, EU:C:2016:349, punt 38 (NJ 2017/34, m.nt. L. Strikwerda; *red.*) en aldaar aangehaalde rechtspraak).

33 De lidstaten blijven krachtens het in dat artikel gemaakte voorbehoud in beginsel weliswaar vrij om de eisen van hun openbare orde vast te leggen overeenkomstig hun nationale opvattingen, maar de afbakening van dit begrip is een kwestie van uitlegging van deze verordening (arresten van 28 maart 2000, *Krombach*, C-7/98, EU:C:2000:164, punt 22 (NJ 2003/626, m.nt. P. Vlas; *red.*), en 7 april 2022, *H Limited*, C-568/20, EU:C:2022:264, punt 42 (NJ 2022/213, m.nt. L. Strikwerda; *red.*)).

34 Hoewel het derhalve niet aan het Hof is om de inhoud van het begrip openbare orde van een lidstaat te bepalen, dient het niettemin toezicht te houden op de grenzen waarbinnen de rechter van een lidstaat dit begrip kan invoeren om een beslissing van een andere lidstaat niet te erkennen (arresten van 28 maart 2000, *Krombach*, C-7/98, EU:C:2000:164, punt 23 (NJ 2003/626, m.nt. P. Vlas; *red.*), en 7 april 2022, *H Limited*, C-568/20, EU:C:2022:264, punt 42 (NJ 2022/213, m.nt. L. Strikwerda; *red.*)).

35 Op de openbare-ordeclausule van artikel 34, punt 1, van verordening nr. 44/2001 kan dus slechts een beroep worden gedaan indien de erkenning van de in een andere lidstaat gegeven beslissing op onaanvaardbare wijze zou botsen met de rechtsorde van de aangezochte lidstaat doordat inbreuk op een fundamenteel beginsel zou worden gemaakt. Het verbod om de juistheid van de in een andere lidstaat gegeven beslissing te onderzoeken wordt enkel in acht genomen indien de inbreuk bestaat in kennelijke schending van een rechtsregel die in de rechtsorde van de aangezochte lidstaat van essentieel belang wordt geacht, of van een in die rechtsorde als fundamenteel erkend recht (arresten van 28 maart 2000, *Krombach*, C-7/98, EU:C:2000:164, punt 37 (NJ 2003/626, m.nt. P. Vlas; *red.*), en 16 juli 2015, *Diageo Brands*, C-681/13, EU:C:2015:471, punt 44 (NJ 2017/32, m.nt. L. Strikwerda; *red.*)).

36 De omstandigheid dat de kennelijk onjuiste rechtsopvatting waarvan de rechter van de staat van herkomst blijk zou hebben gegeven, een regel van het Unierecht betreft, maakt geen verschil voor de voorwaarden waaronder een beroep op de openbare-ordeclausule van artikel 34, punt 1, van verordening nr. 44/2001 kan worden gedaan. De nationa-

le rechter dient de uit de nationale rechtsorde voortvloeiende rechten immers even doeltreffend te beschermen als de door de Unierechtsorde verleende rechten. De openbare-ordeclausule moet op dezelfde wijze worden toegepast wanneer deze onjuiste rechtsopvatting inhoudt dat de erkenning van de betrokken beslissing in de aangezochte staat de kennelijke schending van een fundamentele rechtsregel in de rechtsorde van de Unie en dus van deze lidstaat zou opleveren (arresten van 11 mei 2000, *Renault*, C-38/98, EU:C:2000:225, punt 32, en 16 juli 2015, *Diageo Brands*, C-681/13, EU:C:2015:471, punt 48 en 50 (NJ 2017/32, m.nt. L. Strikwerda; *red.*)).

37 In casu stoken de beslissing en de bevelen van de High Court – die overeenkomstig punt 27 van het onderhavige arrest als “quasi”-procedeeverboden’ kunnen worden gekwalificeerd doordat zij indirect van invloed zijn op de voortzetting van een procedure voor de gerechten van een andere lidstaat – niet met het in de rechtspraak van het Hof vastgelegde algemene beginsel dat ieder aangezocht gerecht zelf aan de hand van de toepasselijke regels bepaalt of het bevoegd is om het aan hem voorgelegde geschil te beslechten (zie naar analogie arresten van 10 februari 2009, *Allianz en Generali Assicurazioni Generali*, C-185/07, EU:C:2009:69, punt 29 (NJ 2013/37; *red.*), en 13 mei 2015, *Gazprom*, C-536/13, EU:C:2015:316, punt 33).

38 Dergelijke “quasi”-procedeeverboden’ druisen in tegen het vertrouwen van de lidstaten in elkaars rechtssystemen en rechterlijke instanties, waarop het stelsel van bevoegdheden van verordening nr. 44/2001 berust (zie naar analogie arrest van 10 februari 2009, *Allianz en Generali Assicurazioni Generali*, C-185/07, EU:C:2009:69, punt 30 (NJ 2013/37; *red.*)).

39 In die omstandigheden kunnen, zoals de advocaat-generaal in punt 53 van zijn conclusie heeft vastgesteld en onder voorbehoud van verificatie door de verwijzende rechter, de erkenning en de tenuitvoerlegging van de beslissing en de bevelen van de High Court strijdig zijn met de openbare orde van de rechtsorde van de aangezochte lidstaat, voor zover die beslissing en bevelen afbreuk doen aan het fundamentele beginsel – in een Europese rechtsruimte gebaseerd op wederzijds vertrouwen – dat elke rechter over zijn eigen bevoegdheid beslist.

40 Bovendien doet dit soort “quasi”-procedeeverboden’ ook afbreuk aan de toegang tot de rechter van de persoon tot wie zij zijn gericht. Zoals de Commissie heeft opgemerkt, wordt de voortzetting door de verzoekende partij van een bij een gerecht van de aangezochte lidstaat aanhangige procedure namelijk bemoeilijkt of zelfs onmogelijk gemaakt door de toekenning, in de vorm van een voorlopige geldelijke vergoeding, van de kosten die de verwerende partij maakt wegens de inleiding van die procedure.

41 Gelet op een en ander moet op de eerste vraag worden geantwoord dat artikel 34, punt 1, van verordening nr. 44/2001, gelezen in samenhang met

artikel 45, lid 1, ervan, aldus moet worden uitgelegd dat een gerecht van een lidstaat de erkenning en tenuitvoerlegging van een beslissing van een gerecht van een andere lidstaat kan weigeren wegens strijdigheid met de openbare orde, wanneer die beslissing in de weg staat aan de voortzetting van een bij een ander gerecht van die eerste lidstaat ahangige procedure, doordat bij die beslissing aan een van de partijen een voorlopige geldelijke vergoeding wordt toegekend voor de kosten die deze partij maakt wegens de inleiding van die procedure omdat, ten eerste, het voorwerp van die procedure is geregeld bij een schikkingsovereenkomst die volgens de wet is opgesteld en is bekrachtigd door het gerecht van de lidstaat dat die beslissing heeft gegeven, en ten tweede, het gerecht van de eerste lidstaat, waar de betrokken procedure is ingeleid, geen rechtsmacht heeft wegens een exclusief forumkeuzebeding.

Tweede vraag

42 De tweede vraag is gesteld voor het geval de eerste vraag ontkennend wordt beantwoord. Gelet op het antwoord op de eerste vraag, behoeft de tweede vraag dus niet te worden beantwoord.

Kosten

43 Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de verwijzende rechter over de kosten heeft te beslissen. De door anderen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Het Hof (Derde kamer) verklaart voor recht: [zie *cursieve kop*].

Noot

1. Sinds het arrest *Turner* weten we dat de *anti-suit injunction* onverenigbaar is met het stelsel van, thans, Verordening Brussel I-bis (HvJ EG 27 april 2004, NJ 2007/152, m.nt. P. Vlas). Het onderhavige arrest maakt duidelijk dat hetzelfde geldt voor een quasi-procedureverbod en dat de erkenning en tenuitvoerlegging van zo'n verbod derhalve onder de verordening geweigerd kan worden wegens strijd met de openbare orde van de aangezochte lidstaat.

2. Aanleiding was een geschil tussen enerzijds eigenaar Starlight en exploitant OME van het voor de kust van Port Elizabeth gezonken schip *Alexandros T* en anderzijds de verzekeraars van dat schip. De verzekeraars weigerden een vergoeding uit te keren uit hoofde van de contractuele aansprakelijkheid van Starlight en OME voor het verzekerde schadegeval. Hangende de procedures en de arbitrage hierover in het Verenigd Koninkrijk hebben partijen een drietal schikkingsovereenkomsten gesloten. De Engelse rechter heeft deze schikkingsovereenkomsten, die een exclusieve forumkeuze voor de

Engelse rechter bevatten, bekrachtigd en de schorsing gelast van alle verdere procedures in de betrokken zaak die uit dezelfde rechtsvordering voortvloeien. Enkele jaren later hebben o.a. Starlight en OME bij de Griekse rechter vorderingen ingesteld die met name waren gericht tegen twee vertegenwoordigers van de verzekeraars (adviesbureau Charles Taylor en diens zaakvoerder FD) die hangende de procedures en de arbitrage in het Verenigd Koninkrijk lasterlijke geruchten over hen zouden hebben verspreid. Ook de verzekeraars zelf waren gedaagde partij in de Griekse procedures (zie *Starlight Shipping Co v. Allianz Marine & Aviation Versicherungs AG (The Alexandros T)* [2013] UKSC 70).

3. In reactie op de Griekse procedures hebben de verzekeraars en hun vertegenwoordigers bij de Engelse rechter vorderingen ingesteld. Zij waren namelijk van mening dat de vorderingen in de Griekse procedures de schikkingsovereenkomsten schonden. Op grond van de inhoud van die schikkingsovereenkomsten en het daarin opgenomen forumkeuzebeding, heeft de Engelse rechter verzoeksters schadevergoeding toegekend voor de in Griekenland ingeleide procedures alsmede betaling van hun in Engeland gemaakte kosten. Het onderhavige arrest draait om de erkenning en gedeeltelijke uitvoerbaarverklaring door de Griekse rechter van deze beslissing en de bevelen van de Engelse rechter.

4. Het Hof komt allereerst tot de vaststelling dat de beslissing en de bevelen van de Engelse rechter een quasi-procedureverbod vormen. De beslissing en de bevelen zijn niet rechtstreeks gericht tot de Griekse rechter en verbieden de Griekse procedure formeel niet, maar *de facto* komt het daar wel op neer. Zij bevatten namelijk overwegingen over 1) de schending van de schikkingsovereenkomsten door o.a. Starlight en OME, 2) de sancties verbonden aan de niet-naleving van de beslissing en bevelen en 3) de (on)bevoegdheid van de Griekse rechter met betrekking tot de schikkingsovereenkomsten. Daarbij weegt vooral zwaar dat de uitspraken voorzien in een schadevergoeding bij wijze van voorschot waarvan het bedrag niet definitief is en afhangt van de voortzetting van de Griekse procedure (punt 26-27).

5. Vervolgens overweegt het Hof dat een quasi-procedureverbod net als een procedureverbod in strijd is met, thans, Brussel I-bis (punt 28) en onderzoekt wat dat betekent voor de erkenning en tenuitvoerlegging ervan door de Griekse rechter (punt 30). Uit eerdere jurisprudentie volgt namelijk dat de aangezochte rechter de erkenning van een beslissing uit een andere lidstaat niet mag weigeren wegens onjuiste toepassing van het nationale recht of het Unierecht (punt 29). Daaronder valt ook verkeerde toepassing van Brussel I(-bis) zelf, zo begrijp ik het Hof. Er moet meer aan de hand zijn. Op basis van vaste jurisprudentie van het Hof over de openbare orde-exceptie in, thans, Brussel I-bis, geldt dat de erkenning van het quasi-procedureverbod in Griekenland pas kan worden geweigerd indien zij

een kennelijke schending oplevert van een rechtsregel die in de Griekse rechtsorde van essentieel belang wordt geacht of van een in die rechtsorde als fundamenteel erkend recht (punt 32-35). Beide is het geval. Het quasi-procedureverbod schendt het fundamentele Unierechtelijke beginsel dat elke rechter over zijn eigen bevoegdheid beslist en druist daarmee in tegen het wederzijds vertrouwen dat de lidstaten worden geacht te hebben in elkaars rechtssystemen en rechterlijke instanties (punt 37-39). Iedere inmenging van een andere lidstaat-rechter is uit den boze, tenzij de verordening daarvoor expliciet ruimte laat (zie art. 45 lid 3 Brussel I-bis). Daarnaast doet de geldelijke sanctie die Starlight en OME boven het hoofd hangt bij voortzetting van de Griekse procedure, afbreuk aan hun recht op toegang tot de rechter (punt 40). Nu de rechtsmiddelen in het Verenigd Koninkrijk zijn uitgeput (punt 14), kan de Griekse rechter derhalve de erkenning van de Engelse beslissing en bevelen weigeren wegens strijd met de openbare orde-exceptie.

6. Zou de uitkomst in deze zaak een andere zijn geweest als de rechtsmiddelen niet waren uitgeput? In *Turner* was het de Engelse rechter zelf die prejudiciële vragen stelde over de verenigbaarheid van een procedureverbod met het EEX-Verdrag. De procedure bevond zich dus nog niet in de fase van erkenning en tenuitvoerlegging, waarvoor het EEX-Verdrag en nu Brussel I-bis voorziet in weigeringsgronden. Het Hof oordeelde dat het EEX-Verdrag zich “*ertegeen verzet dat een gerecht van een verdragsluitende staat een partij in een voor hem aanhangige procedure verbiedt om een rechtsoverdring in te stellen of voort te zetten voor een gerecht van een andere verdragsluitende staat, zelfs indien deze partij te kwader trouw handelt om de reeds aanhangige procedure te belemmeren*” (HvJ EG 27 april 2004, NJ 2007/154, m.nt. P. Vlas, punt 31). Deze beslissing was niet gekoppeld aan een specifieke bepaling uit het EEX-Verdrag. Daarin voorziet de bevoegdheidsafdeling van Brussel I-bis en haar voorgangers ook niet. Als het gaat om een onverenigbaarheid met het stelsel van de regeling als zodanig is dat kennelijk niet nodig. Tegen die achtergrond zou wellicht kunnen worden betoogd dat daar waar het gaat om een beslissing die onverenigbaar is met het stelsel van Brussel I-bis als zodanig er geen sprake kan zijn van erkenning en tenuitvoerlegging, ongeacht of de rechtsmiddelen in het land van herkomst zijn uitgeput. Daar staat tegenover dat alleen wanneer een ‘foute’ beslissing in het land van herkomst tot in hoogste instantie wordt aangevochten, de kans bestaat dat zij integraal wordt opgeheven. Dat resultaat kan niet worden bereikt in de fase van erkenning en tenuitvoerlegging. Een lokale weigering van erkenning en tenuitvoerlegging tast de beslissing zelf immers niet aan. Juist bij beslissingen die onverenigbaar zijn met het stelsel van Brussel I-bis is het derhalve van belang dat zij in het land van herkomst tot in hoogste instantie worden aangevochten. Dat bij gebreke daarvan de erkenning van het quasi-procedureverbod *in casu*

niet had kunnen worden geweigerd, is dan de keerzijde van die medaille.

7. De beslissing is gewezen onder vigeur van Verordening Brussel I. Was Brussel I-bis van toepassing geweest, dan was (pre-Brexit) de litispensatiebepaling van art. 31 lid 2 Brussel I-bis in beeld gekomen. Deze bepaling — die ontbreekt in Brussel I — is opgenomen om de doeltreffendheid van overeenkomsten inzake exclusieve forumkeuze te verbeteren en misbruik van procesrecht te voorkomen (considerans Brussel I-bis, ov. 22). Wanneer voor gerechten van verschillende lidstaten tussen dezelfde partijen vorderingen aanhangig zijn die hetzelfde onderwerp betreffen en op dezelfde oorzaak berusten en één van die gerechten ‘op grond van een in artikel 25 bedoelde overeenkomst bij uitsluiting bevoegd is’, dient op grond van deze bepaling de niet als exclusief bevoegd aangewezen rechter de procedure aan te houden totdat de wel als exclusief bevoegd aangewezen rechter over zijn bevoegdheid heeft beslist, ongeacht welke van de twee procedures als eerste aanhangig is gemaakt. Ik durf niet met zekerheid te stellen dat de Engelse procedure die door de verzekeraars en hun vertegenwoordigers aanhangig is gemaakt in reactie op de tegen hen ingestelde Griekse procedures hetzelfde onderwerp betreft en op dezelfde oorzaak berust. Zo was de meerderheid van de *UK Supreme Court* van oordeel dat de Engelse en de Griekse procedures niet ‘*the same cause of action*’ hadden, maar wordt in de literatuur ook gewezen op de overtuigende argumenten van de minderheid voor de tegengestelde conclusie; zie *Starlight Shipping Co v. Allianz Marine & Aviation Versicherungs AG (The Alexandros T)* [2013] UKSC 70 en Magnus/Mankowski/Fentiman, Brussels Ibis Regulation (2023), Art. 29 note 16). Een ander punt is of de Griekse rechter op grond van art. 31 lid 2 (zie de passage tussen aanhalingstekens hierboven) *prima facie* moet vaststellen of er sprake is van een forumkeuze zoals bedoeld in art. 25, dan wel dat de enkele vaststelling volstaat dat de Engelse procedure aanhangig is en de beweerde bevoegdheidsgrondslag art. 25 is. Daarover bestaat in de literatuur onduidelijkheid (Magnus/Mankowski/Fentiman, Brussels Ibis Regulation (2023), Art. 29 note 12). In het eerste geval zou de Griekse rechter alleen tot aanhouding over hoeven te gaan als zijns inziens de forumkeuze in de schikkingsovereenkomsten *prima facie* ook de in Griekenland aanhangige, op onrechtmatige daad gebaseerde vorderingen omvat. In het tweede geval wordt dat oordeel geheel overgelaten aan de Engelse rechter. Dat laatste lijkt mij de juiste benadering, nu de eerste benadering art. 31 lid 2 ondergraaft.

8. Onder Brussel I blijven de verzekeraars en hun vertegenwoordigers waarschijnlijk achter met lege handen. Het onderhavige arrest lijkt namelijk ook in de weg te staan aan een schadevergoedingsactie wegens misbruik van procesrecht bij de Engelse rechter *na afloop* van de Griekse procedures. Ook dan zou de Engelse rechter zich immers een oordeel hebben moeten vormen over de vraag

of de Griekse rechter in strijd met het forumkeuzebeding bevoegdheid heeft aangenomen en ook dan wordt dus getornd aan het Unierechtelijk beginsel dat iedere rechter over zijn eigen bevoegdheid beslist. Zie G. Cuniberti, EA PIL Blog 8 september 2023, *CJEU Rules Antisuit Injunctions Violate Mutual Trust* en het tegengeluid van A. Briggs die in reactie op de blog de onderhavige uitspraak — wellicht niet geheel verrassend — ‘nonsense’ vindt.

C.G. van der Plas

NJ 2024/58

HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

14 september 2023, nr. C-821/21

(M.L. Arastey Sahún, F. Biltgen, J. Passer;

A-G M. Szpunar)

m.nt. C.G. van der Plas onder NJ 2024/59

Art. 18, 63 Verordening (EU) nr. 1215/2012 (Verordening Brussel I-bis); art. 3, 6 Verordening (EG) nr. 593/2008 (Verordening Rome I)

RCR 2023/89

RvdW 2023/1176

ECLI:EU:C:2023:672

Verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens art. 267 VWEU, ingediend door de Juzgado de Primera Instancia no. 2 de Fuengirola (rechtbank in eerste aanleg nr. 2 Fuengirola, Spanje) bij beslissing van 3 december 2021.

Verordening Brussel I-bis. Bijzondere bevoegdheid voor door consumenten gesloten overeenkomsten; begrip ‘wederpartij bij de overeenkomst’ als bedoeld in art. 18 lid 1; vaststelling woonplaats rechtspersoon overeenkomstig art. 63. Verordening Rome I. Consumentenovereenkomst; rechtskeuzebeding in algemene voorwaarden; toepasselijke recht bij gebreke van rechtskeuze.

1) Art. 18 lid 1 Verordening Brussel I-bis moet aldus worden uitgelegd dat de daarin gebruikte uitdrukking ‘wederpartij bij de overeenkomst’ moet worden geacht enkel betrekking te hebben op de natuurlijke of rechtspersoon die partij is bij de betrokken overeenkomst en niet op andere personen die buiten de overeenkomst staan, zelfs al zijn zij met die persoon verbonden.

2) Art. 63 leden 1 en 2 Verordening Brussel I-bis moet aldus worden uitgelegd dat de overeenkomstig dit artikel te verrichten vaststelling van de woonplaats van de ‘wederpartij bij de overeenkomst’ in de zin van art. 18 lid 1 van deze verordening, het keuzerecht dat de consument volgens dat art. 18 lid 1 kan uitoefenen, niet beperkt. Dienaangaande vormen de preciseringen die in dit art. 63 lid 2 worden verschaft betreffende het begrip ‘statutaire zetel’ autonome definities.

3) Art. 3 Verordening Rome I moet aldus worden uitgelegd dat het zich niet verzet tegen een rechtskeu-

zebeding dat is opgenomen in de algemene voorwaarden van een overeenkomst of een afzonderlijk document waarnaar de overeenkomst verwijst en dat aan de consument is overhandigd, op voorwaarde dat de consument er in dat beding over wordt ingelicht dat hij in ieder geval volgens art. 6 lid 2 van die verordening bescherming geniet op grond van de dwingende bepalingen van het recht van het land waar hij zijn gewone verblijfplaats heeft.

4) Art. 6 lid 1 Verordening Rome I moet aldus worden uitgelegd dat wanneer een consumentenovereenkomst voldoet aan de voorwaarden van die bepaling en de partijen geen geldige rechtskeuze hebben gemaakt, het op die overeenkomst toepasselijke recht moet worden vastgesteld overeenkomstig die bepaling, die door beide partijen bij die overeenkomst — ook door de verkoper — kan worden ingeroepen, en dit niettegenstaande het feit dat het recht dat volgens de art. 3 en 4 van die verordening op diezelfde overeenkomst toepasselijk is, mogelijk gunstiger is voor de consument.

NM

tegen

Club La Costa (UK) plc, sucursal en España, e.a.

Hof van Justitie EU:

Arrest

1 Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van artikel 18, lid 1, en artikel 63, lid 2, van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 2012, L 351, blz. 1, met rectificatie in PB 2017, L 104, blz. 28; hierna: ‘Brussel I bis-verordening’) alsmede van artikel 3 en artikel 6, leden 1 en 3, van verordening (EG) nr. 593/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Rome I) (PB 2008, L 177, blz. 6, met rectificaties in PB 2009, L 309, blz. 87, en PB 2019, L 230, blz. 11; hierna: ‘Rome I-verordening’).

2 Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen NM en de vennootschappen Club La Costa (UK) plc, sucursal en España, CLC Resort Management Ltd, Midmark 2 Ltd, CLC Resort Development Ltd en European Resorts & Hotels SL over een vordering tot nietigverklaring van een overeenkomst betreffende het gebruik in deeltijd van onroerende goederen en tot terugbetaling.

Toepasselijke bepalingen

Unierecht

Brussel I bis-verordening

3 De overwegingen 15, 21 en 34 van de Brussel I bis-verordening luiden als volgt:

‘(15) De bevoegdheidsregels moeten in hoge mate voorspelbaar zijn, waarbij als beginsel geldt dat de bevoegdheid in het algemeen ge-